

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 50.

3. Maja 1825

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z Wiednia d. 26. Kwietnia. —

N. Pan najwyższem postanowieniem Swoim z d. 29. Marca b. r. raczył katedrę bibliistarego testamentu na Uniwersytecie Lwowskim poruczyć naytashawięy JXiędziu Michałowi Krol.

C. K. połączona Kancelaryia nadworna przez mianowanie byłego Sekretarza Gubernialnego, Fryderyka Noir, Wice-Starostą w Bukowinie uwolnione miejsce Sekretarza przy Gubernium Galicyjskiem, nadała dotychczasowemu pierwszemu Kommissarzowi Cyrkułowemu, Franciszkowi Krauss, ze względu iego szczególnych zdatności i gorliwości w służbie.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE,

Indyje Zachodnie.

Podług Telegrafu z Port au Prince z d. 4. Marca, uchwalila Izba Reprezentantów Hayty pod d. 20. Lutego, że summa wynagradzająca 150 mil. fr. zezwolona przez tę wyspę Francyi za zupełne uznanie niepodległości, powinna być długiem narodowym. Prezydent przedsięwzięcie stosowne środki na wypłacenie tego długu. Senat przystąpił do tęg uchwały pod d. 25. Lutego. Poczem Prezydent pod d. 26. t. m. rozkazał takową ogłosić i wykonać.

Dwa miliony franków w towarach na rachunek 6 milionów, które z pierwszey piątey części summy wynagradzającej (30 mil.) są do zplacenia, (reszta 24 mil. zaspokożoną została pożyczką we Francyi zaciągnioną) odesłano już do Francyi, a 4 mil. byłyby już przesłane na Francuzkim okręcie Antygone, który powyższą wiadomość zawiadł do Francyi, gdyby nie różność zdań panowała, kto ponosić będzie rezyko żeglugi. Te 4 mil. przesłane będą za pierwszą sposobnością. Przy odejściu okrętu Francuzkiego w d. 9. Marca stało 16 Francuzkich okrętów kupieckich w porcie, między temi wiele ładownych i każdęy chwile gotowych do odplynienia.

Oprócz tych wiadomości czytamy także w Gazetach Francuzkich odezwę Prezydenta Hayty z d. 6. Marca do narodu Haytyckiego. Taż czyni uwagę, że Rząd Haytycki przyymując akt Francyi,

uznający ięy niepodległość, nie taif, iak niepewnie ten akt był ułożony, i iak rozinaicie go wkładać można. Dla tego sądził za powinność swoięz osiągnąć objaśnienia w tęg mierze Rządu Francuzkiego.

Kommissarze, których Prezydent w tym zamiarze potrzebnymi opatrzył pełnomocnictwami, i którzy oprócz tęg urządźć powinni byli we Francyi zasady stosunków handlowych obudwóch krajów, powrócili z Francyi. Czynili oni wszystko, aby w sposobie godnym odpowiedzieli zamiarowi swoiego poselstwa, nie otrzymali iednakże tęg, czego szczególnięy żądać byli upoważnieni. Ze istotne warunki ugody, przelożone Prezydentowi nie zgadzały się zupełnie z interesem Hayty, zatem nakazywała mądrość, nie w tęg mierze nie stanowić, ponieważ ma nadzieię, że dalsze objaśnienia osiągną zamierzony rezultat.

Ameryka Hiszpańska.

Naynowsze Gazety Buenos-Ayreskie do dnia 28. Stycznia dochodzące, zawierają zdanie sprawy z działów wojennych na lądzie i morzu przeciwko Brazylji, wystawiające ię iako pomyslnę dla Rzeczypospolitey. W Bandzie Oryentalnēy Puthownik Olivera zdobył Santa Teresa i zamek S. Miguel, z którego korpusem połączyć się miały woyska Buenos-Ayreskie, co wkroczyły do Bandy. W d. 21. Stycznia zabrać miano szalupę kanonierską na wysokości Buenos-Ayres. General Kolumbijski Miller, w podróży swoięy do Anglii przybył do Buenos-Ayres.

Brazylia.

Gazety Paryzkie z d. 17. Kwietnia donoszą z Rio de Janeiro z d. 5. Lutego: »Cesarz Jego mość Brazyljski wydał odezwę do mieszkańców Rio-de-Janeirskich, ogłaszając onym postanowienie Swoie w celu zwiedzenia prowincyi Bahii, dla dopelnienia przyrzeczenia, danego mieszkańcom tęg prowincyi, że po uznaniu niepodległości Brazylji zaszczyci onych Swoią obecnością i onym osobicie podziękue za ich wierność i przychylność ku Jego sprawie. Monarcha spodziewał się na otworzenie Zgromadzenia Stanów Państwa, mające w d. 3. Maja nastąpić, powrócić do Rio de Janeiro, gdzie zostawił Następcę Tronu i trzy Xiężniczki, Córki Swoie. — W d. 25. Stycznia

ogłoszony został następujący wyrok CesarSKI: —
 »Chcąc przychylić się do wezwania, które przez organ Moiego pełnomocnego Ministra w Londynie z strony Rządu Kolumbijskiego odebrałem, abym miał udział do Kongresu, mającego się w Panamie zebrać, gdzie ważne środki, mogące posłużyć do ustalenia przyszłego losu rozbitych niepodległych Państw Ameryki, mają być przełożone i rozpoznane, prawdziwe zasady ich wzajemnych politycznych stosunków wzięte za prawidło i prawe i należycie zrozumiane interesa Mocarstw Europejskich, a szczególniej innych części świata cywilizowanego, podług form ich właściwych Rządów i świątłych zasad praw narodów rozważone; — i ponieważ ten interes wymaga znakomitego męża wiadomością, talentami i patriotyzmem, ośmądziłem przeto za rzecz pożyteczną, mianować na pełnomocnika Moiego przy rzeczonym Kongresie w Panamie Teodora Biancardi, Członka Rady Moiej.« (Podpis.) »D. PEDRO.«

Portugalia.

Gazeta nadworna Lizbońska z d. 27. Marca zawiera następujący okólnik do wszystkich Władz Państwa przez Ministra Spraw Wewnętrznych wydany: — »Rejencya tych Królestw ustanowiona król. dekretem z d. 6. Marca b. r. pod przewodnictwem Infantki Izabelli Maryi, z uwagi na potrzebę, rozporządza zaprowadzić formy, które przy wydawaniu dokumentów Rządowych i papierów powinny być zachowywane: »Wszystkie ustawy, patenta, wyroki i wszystkie dokumenta każdego rodzaju, wycyżnynie w imieniu Monarchy sporządzane, mają mieć następujący napis: — »Dom »PEDRO, z Łaski Bożej Król Portugalii i Algarbii po téy i drugiey stronie morza; Pan Guinei i Zdobycz, żegluga i handlu Ethiopijskiego, Arabskiego i Indyjskiego i t. d.« — Alvares powinny się zaczynać w sposobie następującym: — »Ja, Król, ogłaszam.« — Wyroki powinny być wydawane w dotąd używaney formie. — Wiadomości Ministeryjalne i akta (*Portarias*) mają się na przyszłość od tych słów zaczynać: »Rejencya ustanowiona wyrokiem król. z d. 6. Marca 1826 »pod przewodnictwem dostojney Infantki Donny »Izabelli Maryi, i t. d.« — Pieczęć używana do publicznych dokumentów ma być taka, iaka była przed ustawą z d. 16. Grudnia 1815, z napisem: »*PETRUS IV. Dei Gratia Portugalic et Algarbiorum Rex.*« — (Podpis.) »Jose Joaquim de Almeida Aranjo, Correa de Lacerda. D. 20. Marca 1826.«

Hiszpania.

Gazety Paryzkie donoszą z Madrytu z d. 6. Kwietnia: »Król z rodziną Swoją wyjechać miał do Aranjuez d. 4. t. m., wstrzymany atoli został

z powodu rozwiązania dnia tego rano Infantki Donny Ludwiki Karoliny, która powiła syna, i Dwór udał się dopiero dzisiaj przed południem do Aranjuez. — Gazeta nadworna z d. 4. t. m. zawiera rozkaz król. z d. 7. Marca, mocą którego dozwolony jest na rok bez opłaty cła przywóz wszelkiej broni dla uzbrojenia ochotników Królewskich, z prowincyy Bashiskich (które osobną linią cłową od reszty Hiszpanii są oddzielone.) — W dowód, że Xiążę Infantado posiada ciągle zaufanie Króla, służy to, że Monarcha ten na czas swej nieobecności w Stolicy nie tylko poruczył Xięciu przewodnictwo w Radzie Stanu, lecz nawet ekspedycyją wszystkich interessów Państwa.«

Wielka Brytania i Irlandyia.

Xiążę Devonshire iedzie do Moskwy na Koronacyją Cesarza Rossyjskiego iako Poseł nadzwyczajny.

W d. 12. Kwietnia dowiedziano się na giełdzie o uchwale Rządu zaciągnięcia nowego kapitału 8 mil. fun. szt. na 4pCtu. Podpisy mają być przysynowane od d. 17. do 19. Kwietnia; a zaliczenia nastąpić powinny w siedmiu ratach do d. 16. Stycznia przyszłego roku.

W d. 14. Kwietnia osiągnął Margrabia Lansdown w Izbie Wyższej drugie odczytanie (po wyraźnem sprzeciwianiu się Hrabiego Lauderdale) swojego bilu, aby noty bankowe w mieyscach, gdzie były wystawiane, uczynić płatnemi.

W Izbie Niższej oznaymił P. Whitmore, że w d. 3. Maia wniesie swoje przełożenie przeciwko ustawom zbożowym. Bil względem odmiany bankowego wolnego listu przy mocnych sporach przeszedł w Wydziale.

Sir Ch. Stuart powrócił znowu w d. 6. Lutego do Rio de Jansiro, żąd Cesarz w d. 3. t. m. popłynął do Bahii.

Przez okręt śpiesznie z z Kalkuty na wyspę S. Heleny przybyły (opuścił bowiem to miasto d. 1. Stycznia) odebrano wiadomość nie tylko potwierdzającą rozpoczęcie się kroków nieprzyjacielskich w Avie, lecz także donoszącą o uporczywey trzy dni trwającej bitwie między woyskiem Sir Archibalda Campbella a Birmanami, w której woyska Królewskie utraciły 41 Oficerów, a Kompaniia Wschodnio-Indyjska ieszcze więcey Birmanie cofnęli się w końcu, lecz nie ścigał ich Jenerał Campbell. Nie wiadomo ieszcze, czy ten posunie się ku Stolicy Ummerapoor, Inb wprzód oczekiwać będzie posiłków. — Na północy rozpoczął Combermore z znacznym woyskiem i 185 działami oblężenie twierdzy Bhurtpore, 50 mil od Agry położoney.

W powyższey bitwie, którą Jenerał Campbell w d. 1. 2. i 3. Grudnia nie daleko Prom

z Birmamanami stoczył, siła Birmanów wynosić miała 74,000 ludzi, między temi 4,000 jazdy; stratę ich podają na 1,200, a Angielską tylko na 150 ludzi. Césarz Chiński na doniesienie Wielkorzędców swoich prowincy południowych o tęg wyoinie, kazał na granicach swojego «niebieskiego Państwa» ku Avie wyciągnąć łancuch twierdz. Sun mianana, że w przyszłości może jednakże to Państwo niebieskie, na północ przez Rosyją na południe przez Kompaniją Angielską Wchodnio-Indyjską ściesnione, popaść w nieiaki kłopot.

Pamięwaz w urzędowem listowaniu Lorda Nelsona po bławie na Nilu, wyrażono, że okręt admirałski Francuzki l'Orion, w chwili, gdy wysadzony został w powietrze, miał blisko 600,000 funt. szterl. w pieniądzech, tedy udali się Angliacy do Baszy Egipskiego, który wydał finnan, udzielający onym wyłącznego przywileju, do użycia kampany nurkowej, do wydobywania skarbów z morza, któreby się przy brzegach Egipskich znaleźć mogły.

Francyia.

W d. 15. z. m. Hrabia Mello Breyner nadzwyczajny Posel Portugalski i pełnomocny Minister podał Królowi na szczególnem posuchaniu list Infantki Donny Izabelli Portugalskiej, któryni Xiężniczka ta iako Prezydentka Rządu donosi o zeyściu swojego dostojnego Oycy, Césarza i nyprawowierniejszego Króla i oraz Hrabiego Mello Breynera iako nadzwyczajnego Posta i pełnomocnego Ministra potwierdza.

Monitor zawiera rozporządzenie Król. z d. 10. Kwietnia, mianujące Xięcia Riviera, Kapitana gwardyi Król. Guwernerem Xięcia Bordeaux.

Drugie rozporządzenie z d. 15. t. m. mianuje Biskupu Strasburskiego Klaudyinsza Maryją Pawła Thariu nauczycielem Xięcia Bordeaux.

Na posiedzeniu Izby Parów z d. 12. t. m. Baron Monnier imieniem Komissyi mianowanej do rozpoznania projektu do ustawy tyczącej się wynagrodzenia osadników S. Domingo zdał sprawę z tego projektu, którego przyjęcie z dwoma dodatkami (do art. 7 i 12) Komissyia jednomyslnie przelożyła.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 13. Kwietnia, przelożony niedawno przez P. Labourdonnaya dodatek do pierwszego artykułu taryfy cłowej, mający zamiar, «aby cłowchodowe od potrzebnych pewnym rękodzielniom materyałów (wełna owcza, chmiel, i lana stał), na mocy Król. rozporządzenia z d. 14. Maia 1823, 16. Sierpnia i 10. Grudnia 1824 i 13. Lipca 1825 za wiele pobrane, mającym do tego udział stronom nakazać zwrócić.» Mowca opierał swoy wniosek

na tem, że pobieranie takowego cła było prawnie przeciwnie, poniewaz istniejące ustawodawstwo tylko Rząd upoważnia do wynierzenia taryfy cła na mocy rozporządzenia w czasie nietrwaiących posiedzeń Izb, lecz nie do podwyższenia onegoż. Minister Skarbu objaśniał to pytanie z trzech punktów, finansowego, prawnego i politycznego. «Jest ono pytaniem finansowem, rzekł, bo gdyby wniosek był przyjęty tedy skarb utraciłby przezto sumę 9 mil. 208,000 frank. Jest pytaniem prawnem, bo w tęg mierze wiele spraw toczy się w trybunalach, a gdyby wniosek przeszedł, zatem przyjęcie takowego, tym, którzy w tęg chwili prawnie się rozpierają, byłoby powodem do wygnania. Jest nareszcie pytaniem politycznem, bo obwiniają Ministrów o zamach na władzę Królewską i ustawodawczą.» Minister przez rozbiór rozpraw względem budżetu z 1823 starał się dowiesć, że żaden Członek Izby nie zaprzeczał prawa Rządowi modyfikowania taryfy w przerwie między iednym a drugim posiedzeniem, kiedy tego za potrzebę osądzi. Prawo to uznano przy różnych wnioskach, podówczas przekładanych, i dopiero po posiedzeniu 1823, Rząd wzięwszy na uwagę różne wniesione postrzeżenia wydał rozporządzenie, na które się P. Labourdonnaye uskarża. «Trzy posiedzeń, zakończył Minister, upłynęło od 1823; czyliby aż dotąd oczekiwano z powstawaniem Rząd, gdyby postąpił był przeciwko Konstytucyi? Wielkie opłaty nalożone na wełnę zagranieczną owczą, zasły stosownie do interessu rolnictwa i rękodzielni; naznaczono nagrody na materyie z tęg wełny wyrabiane; a tak umiał Rząd wyszystkie pogodzić interesa.» Po długich i dość silnych rozprawach między Ministrem i Dyrektorem biura handlowego P. St. Cricq, na iednę, a P. Hyde de Neuville, B. Constant, i Labourdonayem na drugiej stronie, odrzucono wniosek ostatniego. Podobnego losu doznał dodatek P. Kaźmierza Periera, żądający, aby Ministrowie obowiązani byli przelożyć Izbie traktat żegluga zawarty niedawno z Anglią, poniewaz tenże obejmuie opłaty, (dla Francuzkich okrętów w portach Angielskich), które bez zezwolenia Izb niemoga być prawnie pobierane.» P. Labourdonnaye silnie popierał ten wniosek, dla utrzymania zasady, że oprócz tego żaden sąd niemoże wskazywać na zapłatę Kapitanów okrętowych, którzyby owe opłaty uisć niechcieli; P. Cricq uczynił uwagę, że traktat zawarty przed trzema laty z Ameryką północną zawiera także przepisy fiskalne; a jednakowo nie żądano, aby takowy udzielony był Izbon, coby także było zamachem na król. prerogatywy, zawierać ugody.

Z likwidacyi kosztów wojny Hiszpańskiej przez Ministra Woyny Izbie Parów podane, oka-

znie się, że taż kosztowała 204 mil. 746,000 fr. z których Minister liczy 20 1/2 mil. na zakupienie koni i zapasów, przy woysku pozostałych; podobnie 34 mil. które Hiszpania winna. Po odtrąceniu tego zawsze ieszcze wynoszą kosztą 150 mil. Likwidacya zajmuje tom in 4to gdzie 613 stronnic zapętnionych iest liczbami.

Pismo wyrocznia Bruxelska zaprzecza wiadomości niektórych dzienników Paryzkich, że Lord Cochrane przybył na morze Greekie; bawi on ciągle w Bruxelly.

Zjednoczone Niderlandy.

Podczas niedawnej bytności Króla w Bru-xelli, był Król w istotnem niebezpieczeństwie. Odwiedzając lewe skrzydło zamku, gdzie przed-siewzięto reparacyę, wszedł Król do pokoju w którym niebyło ieszcze podłogi tylko sufit dolnych pokoiów, ten załamał się i Król spadł, szczęściem zatrzymał się rękoma o balki, dopóki nienadeszła pomoc. Król Jegomość stłukł sobie cokolwiek plecy.

Królestwo Obojczy Sycylii.

Podług wiadomości z Palermo z d. 20. Marca opuszczają już miasto woyska Austriackie i zamek Moło oddały woysku Neapolitańskiemu. Dwa bataliony miały być przewiezione do Wenecyi i Tryestu, reszta załogi wysiedzie na ląd pod Neapolem i wyruszy na lewy brzeg rzeki Po. Miasto chciało ieszcze w d. 22. Marca dać dla Oficerów bal i Feldmarszałkowi Porucznikowi Hrabiemu Lilienberg poświęcić złoty pałasz w wartości 800 uncyy. (Do Rzymu nadszedł w d. 5. Kwietnia z Neapolu pierwszy oddział woysk Cesarzsko-Austriackich z Królestwa Sycylijskiego powracających, dwa inne oddziały nadeszły w d. 8. i 11. t. m.)

Niemcy.

Pod d. 25. Marca wyszło w Hannoverze następujące rozporządzenie:

Jerzy czwarty i t. d. Dowiadując się, że na nowo czasły wątpliwości, czyli w skutek uchwały Deputacyi Państwa z d. 25. Lutego 1803 pensjonowanym członkom byłych Kapituł, Zakładów i Klasztorów Królestwa wyznaczone pensyie mają być i wtedy całkiem wyplacane, gdy ci wniydu w związki małżeńskie, ninieyszem przeto spowodowani iesteśmy rozporządzić, iż wszyscy podobni pensyonisci, iak dalece iakikolwiek popelnili występki, iakiby przed sekularyzacyą korporacyi duchownej, do której pierwey należeli, według Konstytueyi i praw kanonicznych pociążą

gnął zasobą utratę ich pensyi, nietylko przyznane onym przez nas z monarchiczney łaski prawo wyboru i podwyższenia (*opiton et ascension*) lecz równie prawo używania pobieraney pensyi tracić powinni, iezeli wprzód drogą układu lub drogą łaski inaczey nie uzyskali. Taka iest Nasza wola.

Rossyia.

Gazety Berlińskie donoszą z Petersburgu z d. 5. Kwietnia: »W d. 7. przyszłego miesiaca Lipca, w którym Cesarz poczyna trzydziesty pierwszy rok życia swojego, iak mówią nastąpi w Moskwie uroczysta koronacya Monarchy. Ku konca tego miesiaca wyruszy tam mają palki gwardyi, które obecne będą koronacyi. — Delikatna Konstytucya Cesarzowey Elżbiety niemoże znieść wilgotnego morskiego powietrza w Taganrogu. iakoteż mgły, która tamże powietrze w iesienie i na wiosnę napełnia, ztąd miasto owe w tych dniach opuści. Monarchini byłaby już d. 26. z.m. wyjechała, gdyby nie zachorował był iey lekarz przyboczny zastużony Radca Stanu Stoffregen. Monarchini bawić będzie tymczasowie w Katadze. Równie uda się tamże N. Cesarzowa matka, a ztamtąd przybędzie ze swoją synową na koronacyą do Moskwy. Podług pisma Finlandzkiego Almanna Tidning, zapewnienie Cesarzkie do mieszkańców Finlandyi z d. 12. (24.) Grudnia następującey iest osnowy. Osiągnąwszy rozporządzeniem boskiey opatrności dziedzictwo W. Xięstwa Finlandzkiego, chcieliśmy ninieyszem Religią i zasady fundamentalne kraia iakoteż przywileie umocnić i potwierdzić, iakich w tem W. Xięstwie każdy Stan w szczególności, i wszyscy iego mieszkańcy tak wyżsi iak i niżsi aż dotąd podług Konstytueyi używali i przyrzekamy wszystkie te korzyści i ustawy stale i nienaruszenie w swojej zupełney mocy utrzymywać. W dowod czego ten akt zapewnienia podpisałiśmy własną ręką.«

Listem własnoręcznym z d. 30. Grudnia (11. Stycznia) do Prezydenta Hrabiego Aminowa, Wice-Kancelerza uniwersytetu w Abo, mianował Cesarz Jegomość Następcę Tronu W. Xięcia Alexandra, Kancelrzem tegoż uniwersytetu.

Jenerał iazdy, Hrabia Wittgenstein dowódca wtorey armii przybył tu d. 8. Kwietnia.

Między Kiszeniem a Izmailowem (w Besarabii) założono nową drogę pocztową. Idzie ona przez osady Niemieckie i krótsza o 11 mil Niemieckich od dotychczasowego gościńca. Ma być ieszcze więcey drog pocztowych założonych, i wielkich pięć domów pocztowych w tey prowincyi wzniesionych.